Norrlandsfolket

Tidning för övre Norrland utgiven av S. A. C.

Årg. 4. N:r 143. | Lördagen den 1 december 1928 | Lösnummer 10 öre

Mondistkonferensen i Stockholm börjar sina förhandlingar.

Öppnades klockan 2 på fredagsmiddagen i andra kammaren.

Hälsningstal av socialminister Lybeck som närmare utvecklar innebörden av regeringens "samförståndstanke."

Stockholm, fredag, TT

Den arbetsfredskonferens, till vilken socialministern inbjudit representanter för arbetsgivare och arbetare, öppnades klockan 2 på fredagen i andra kammaren.

Förutom de omkring 200 representanter för de båda parterna syntes i salen bland andra: regeringens ledamöter, statssekreterare Hammarsköld och expeditionschefen Winblad i socialdepartementet, statssekreterare Modigh i handelsdepartementet, generaldirektör Huss i socialstyrelsen, socialfullmäktigen Herman Lindqvist m. fl.

Konferensen öppnades av socialministern. statsrådet Lybeck, som därefter intog talarestolen såsom konferensens ordförande. Sedan konferensen valt vice ordförande och statsrådet Lybeck gjort en del meddelanden kommer sekreterare Ekblom att redogöra för samförståndssträvandena i utlandet. Därefter skola överdirektör H. Hammar, redaktör Sigfrid Hansson, Stockholm, disponent Chr. Storjohann, Säffle, kassör J. O. Johansson, Stockholm, disponenten K. Göransson, Sandviken och metallarbetaren A. Lundkvist, Göteborg tala om bland annat erfarenheterna av vad som hittills gjorts i vårt land ifråga om samarbete mellan arbetsgivare och arbetare och framlägga förslag till vidare åtgärder.

Socialministerns hälsningstal.

Socialministern hälsade de närvarande välkomna. Han framhöll att de allmänna förutsättningarna för ett samförstånd inom näringslivet äro goda. Sverges land o. folk leva under jämförelsevis lyckliga förhållanden, men svårigheter saknas icke och utsikterna för framtiden äro icke enbart ljusa. Det är naturligt att härav uppstått oro, slitningar och missnöje i vida kretsar. Alla känna vi yttringarna.

Trots allt finnes viljan till samförstånd och därmed behovet för de inom näringslivet verksamma att komma till tals, icke blott då strid förestår eller pågår utan också i fredstider. Vid målet väntar icke en evig arbetsfred. Anledningar till strid komma alltid att finnas mellan de olika grupperna inom produktionslivet, till gagn för urval och framåtskridande. För organisationerna såsom bevaknings- och beredskapsorgan komma därför uppgifter icke att saknas, men de skola återspegla efterhand växande samförstånds- och fredsvilja ute i förgreningarna med utsikt att undgå stora förödande strider av den nog så primitiva art som vi emellanåt genomlevat.

En överraskande varning mot organiserad harmoni mellan arbetsgivare och arbetare har på sistone uttalats från nationalekonomiskt håll. Motiveringen är i och för sig dunkel, då producenterna i olika grader också äro konsumenter. Hur som helst lär det dröja innan samhällets längtan efter ökad arbetsfred skall förbytas i oro över att denna skall vinnas på samhällets bekostnad. Talaren erinrade därefter om en av honom tillsammans med hrr Kjellberg och Björk väckt motion om utredning i vad mån staten kunde medverka till att under och efter skolstadiet insikter i ekonomiska och näringsorganisatoriska ämnen skulle kunna systematiskt meddelas i större omfattning än som nu i allmänhet sker. Vidare framhölls såsom ett allmänt intresse att de inom ett företag anställda kunde med sina kunskaper o. färdighet inom speciella arbetsområden förena en från ensidiga klassynpunkter möjligast fri överblick av och en viss förståelse för de förhållanden under vilka företaget arbetar.

År 1924 hade talaren, beträffande den industriella demokratien uttalat sig mot lagstiftning på detta område framhållande bl. a. att det ekonomiska livet icke tillåter att ostraffat inpressas i det politiska livets regler utan kräver fria former för de anställdas samverkan med ledningen. Han var övertygad att våra industriledare efterhand skola även i det avseendet visa sig vuxna situationen och göra den

— Forts. å sid. 3. —

Strövtåg och äventyr i Alaskas vildmarker.

Farväl till guldgrävarejobbet. Nya öden till mötes.

En vandring med skogens djur som enda sällskap.

III.

Efter några dagars uppehåll i Dawson beslutade jag mig för att fortsätta min resa till Mayodistriktet, som ligger inom Yukonterritoriet i sydöstlig riktning från Dawson. Vägen dit, som går uppför Yukonfloden till mynningen av Stewartfloden, är cirka 280 engelska mil lång och utgöres helt och hållet av vattenväg.

Så löste jag biljett och gick ombord på hjulbåten Whitehorse. Vattnet i Yukonfloden flyter på denna sträcka med en hastighet av 4 miles i timmen. Det går därför just icke fort att färdas uppför floden, men båten stampar och går dygnet runt, varför man ändå kommer fram inom rimlig tid.

Ombord på båten är det sörjt för att resan för passagerarna skall bli så bekväm och behaglig som möjligt. Biljettpriserna äro emellertid synnerligen höga — cirka 7 dollar per dag stiga kostnaderna till — vadan man bör ha rätt att fordra en behaglig resa. Umgängesformerna ombord på en dylik flodångare äro betydligt enklare och gemytligare än ombord på ett snälltåg nere i staterna eller på en atlantångare. Det är inte så stelt, inte heller så noga med klädedräkten och som passagerarna inte äro indelade i första-, andra- och tredjeklassdito blir det mera jämlikhet ombord.

Turisterna idka jakt på »oldtimers».

Så fort det kommer ombord någon som misstänkes vara en »oldtimer» dröjer det icke länge förrän han ser omkring sig en hel svärm nyfikna turister som prata och fråga om allt möjligt mellan himmel och jord. Som »oldtimer» räknas envar som sett snön komma och gå samt älvarna lägga sig och gå upp och enligt dessa regler var även undertecknad att räkna till de av turisterna eftersökta. Medveten om detta sökte jag i det längsta undgå all uppmärksamhet, men hur det var kom jag att sitta bredvid en gammal gemytlig man som naturligtvis inledde ett samtal. Oförsiktigt nog, lät jag mannen få reda på att jag vistats häruppe i nordlandet ett par tre år och sedan var det färdigt.

Mannen bad om ursäkt och avlägsnade sig men kom efter några minuter tillbaka och hade då sin fru och en dotter i sällskap. Så presentreade han sig som journalist och då insåg jag att det kokta fläsket så att säga var stekt. Mannens dotter hade en massa bekanta ombord och så kilade hon omkring ett tag med resultat att jag snart icke såg något av omgivningen för den folkmassas skull som samlats omkring mig.

»Berätta, ah, berätta», lät det på alla håll och frågorna haglade.

— Är det sant att den som en gång druckit av Yukons vatten icke mera kan tala sanning? Är det sant att man måste ge slädhundarna stryk det första man gör på morgonen, för att man skall få dem att lyda och draga bra under dagen? Är det sant och är det så... lät det från alla håll.

Några små reseäventyr.

Vi skulle passera Stewartflodens mynning vid 2-tiden på natten och där skulle jag och andra resande till Mayo byta båt. Strax efter klockan 2 vaknade jag och som jag beräknade att vi snart skulle vara framme gick jag ut på däck och frågade en uppassare om vi hade långt kvar. Han meddelade mig att vi passerat Stewart redan för en timme sedan och så småningom fick jag klart för mig att den beställda väckningen blivit glömd.

Jag befann mig nu i en allt annat än trevlig situation. Nästa båtlägenhet tillbaka till Stewart

— Forts. å sid. 4 —

En antikrigsturné genom hela landet.

Freds- och skiljedomsföreningen ordnar 2 500 möten.

Stockholm, fredag, TT

Den av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen startade fredspropagandan har enligt Sv. M. hittills varit mycket framgångsrik.

På föreningens initiativ har ett 20-tal studenter, representerande olika folkliga rörelser, startat en landsomfattande turné. På en månad ha studenterna bildat icke mindre än 150 fredsföreningar. Studenterna skola hålla sammanlagt 2,500 föredrag och deras turné skall omfatta praktiskt taget varje samhälle i landet.

Vaccinationen medför ingen nämnvärd risk.

Skyddskoppympningen bör bibehållas.

Hjärnhinneinflammation i Holland och England som följd av vaccination?

Stockholm, fredag, TT

Som förut meddelats har professor C. Kling för Medicinalstyrelsens räkning företagit en resa till Holland, från vilken han nyss hemkommit, där han studerat en förteelse som även inom läkarekretsar i Sverge väckt ett visst uppseende.

I England och Holland ha under senaste åren inträffat omkring 250 fall av hjärnhinneinflammation som direkt kunde ställas i samband med vaccination. I Holland har man även med anledning härav upphävt vaccinationstvånget tillsvidare.

I ett föredrag vid det på onsdagen avslutade mötet med provinsialläkarna framlade professor Kling sina rön, vilka gå ut på att skyddskoppympningen bör bibehållas såsom enda säkra medel vi ha mot smittkopporna. Medicinalstyrelsens chef, generaldirektör Hellström, har för D. N. förklarat att för Sverges vidkommande någon omedelbar anledning till farhågor icke föreligger. Här i Sverge har man icke iakttagit mer än två fall av komplikationer efter vaccination, varav det ena mycket tvivelaktigt till sitt ursprung. Medicinalstyrelsen har emellertid till alla ympare i landet utsänt ett cirkulär med frågor angående eventuella komplikationer vid vaccination. Så snart svar på dessa ingå kommer en sammanställning därav att göras varvid man får se om vidare åtgärder äro av nöden.

40 människor drunknade.

Förödande storm över Grekland.

En stad i Belgien ödelagd av översvämningar.

Berlin, fredag, TT

Från Wien telegraferas: Enligt meddelande från Athen har det senaste ovädret i Grekland, som varade i två dagar, anställt oerhörda skador, vilka endast i Patras uppskattas till tre miljoner drachmer. Vågorna ha på flera ställen reserat kajanläggningar. Vattnet i floden Tenezikí har stigit så att invånarna måst fly upp på hustaken.

Hittills ha 40 människor drunknat. Även i Athen och Piraeus har ovädret anställt svåra skador.

Husen hota att störta samman.

Stockholm, fredag, TT

Den alltjämt översvämmade staden Moerzeke i Belgien har, enligt telegram till St. D., lidit svåra skador. De under vatten stående husen hota att störta samman och invånarna, omkring 4,000 personer, utrymma sina bostäder.

Europamästerskapen i brottning arrrangeras i Sverge?

Stockholm, fredag. TT

Europamästerskapen i brottning, d. v. s. världsmästerskapen, komma enligt D. N. med all sannolikhet att arrangeras av Sverge 1930.

Våldsam fabriksbrand vid Kristiansand.

Fyra unga mäm innebrända?

Värdet av det brunna uppskattas till omkring en miljon kronor.

Kristiansand, fredag. TT

På torsdagseftermiddagen ha United Lumber and Veneer Companys stora fabriksanläggningar i närheten av Kristiansand nedbrunnit till grunden.

Elden spred sig så häftigt att många av arbetarna i andra och tredje våningarna måste hoppa ut genom fönstren för att rädda sig. Skadorna anslås till minst en miljon kronor. Fabriken sysselsatte mellan 250 och 300 arbetare.

Senare meddelas att fyra unga arbetare saknas, varför man fruktar att de omkommit i lågorna. Klarhet i denna sak kan vinnas först vid de undersökningar som satts i gång under fredagen.

Femton kreatur innebrända.

Notodden, fredag. TT

Den stora gården Borgen i Bö härad har på torsdagseftermiddagen härjats av en våldsam eldsvåda som lade uthusen i aska. 15 nötkreatur innebrändes. Skadorna anslås till cirka 100 000 kronor.

Modern gruvdrift.

Ett tekniskt mästerverk fullbordat i Malmberget.

Behovet av mänsklig arbetskraft minskas — arbetslösheten växer.

Till kapitlet om den i dessa dagar så livligt diskuterade rationaliseringen av produktionen.

På onsdagen provkördes det nya sofringsverket i Hermelin. Verket torde nog få anses som ett av de modernaste i vårt land. Anläggningskostnaden belöper sig i runt tal till en miljon kr. Kostnadsförslaget var 900 000 men har överskridits betydligt.

Verket som har en höjd av 7 våningar, räknat från planet vid järnvägsspåret upp till den översta fickan, verkar imponerande på lekmannen med sina motorer, separatorer, transportband, skakverk, fickanordningar m. m.

Mindre men starkare motorer.

För malmens krossande äro tvenne krossar inmonterade, tillverkade å Köpings mek. verkstad och vägande vardera 27 ton. De drivas av var sin elektrisk motor av Luth & Roséns senaste konstruktion om 80 effektiva hästkrafter. Motorerna äro helt inbyggda och likna närmast små kanoner. Då man står bredvid dessa motorer, får man ett begrepp om utvecklingen på detta område. De elektriska motorer som kommo hit för en 25 år sedan, voro nära två gånger så stora men utvecklade ändock icke den energistyrka som dessa små tingestar förmå.

Från de båda krossarna leda tvenne väldiga transportband, det ena ända upp till översta våningen och det andra till den femte. Man förvånas över att den krossade malmen kan ligga kvar, särskilt på det övre bandet, vars stigning är den starkaste vi sett i den vägen. Men förklaringen är lätt given. Då bandet ständigt är fullt med malm så att inga tomrum å detsamma uppstår, kan givetvis icke massan glida tillbaka. En alldeles ny och till sin konstruktion sinnrik mataranordning, sörjer för att bandet ständigt tillföres en lagom kvantitet krossad malm som jämt fördelas över detsamma. Banden äro 16 mm. tjocka och 700 mm. breda av gummi och deras sammanlagda längd torde betydligt överstiga 200 meter. Endast kostnaden för dessa transportband representerar en summa som det nog fordras ett ordentligt bondhemman för att kunna uppväga.

Komprimerad luft och elektricitet.

I själva anrikningsverket är 10 s. k. magnetseparatorer inmonterade, vilka automatiskt sortera malmen från skrot och dylikt. Den sorterade varan faller i avdelade magasin, varifrån malmen sedan direkt tappas i järnvägsvagnarna och skrotet i särskilt därför avsedda.

Verkets drivkraft utgöres av komprimerad luft och elektricitet. Förutom de båda motorerna för krossarna finns i verket en motor på 50 hästkrafter, en på 40, en på 15, två på 25, fyra på vardera 10 och en på 5 hästkrafter. Samtliga äro levererade av samma firma som levererat de båda motorerna till krossarna. Motorerna drivas med växelström, äro försedda med kullager och alla den sista tidens förenklingar och moderniseringar. De båda krossarna äro försedda med s. k. lubrikatorsmörjning, d. v. s. att arbetarna behöva icke kränga mellan hjul och vevstakar, för att skruva till smörjkopppar m. m. In i minsta detalj är det sörjt för att så få man som möjligt skola behövas för verkets skötande.

Hur stor är verkets kapacitet?

Verket är beräknat för en kapacitet av 1 000 ton pr skift och kommer att betjänas av på sin höjd 25 man, därav ett 15-tal pojkar, som ej hunnit de reglementerade 20 åren. Verket skall gå med dubbla skift och kommer således att producera 2 000 tons malm pr dygn. Men det troliga är att det kommer att gå ännu mera malm genom detsamma. I krosshuset kan insättas en tredje kross om det skulle visa sig att de båda nu inmonterade icke hinna hålla undan, och om detta verk i likhet med de övriga som finns i Malmberget är beräknat till 1 000 ton pr skift, är det dock troligt att det går att forcera detsamma till omkring dubbla tontalet. Så har det gått vid alla de övriga.

Det gamla verket vid Hermelin beräknades då det byggdes för en produktionskapacitet av 250 ton pr skift, men tack vare arbetarna och gjorda förbättringar är man nu uppe i en produktion av omkring 600 ton pr skift. Det kommer säkerligen att gå på samma sätt då man kommit i full gång med de nu nybyggda.

Gruvdriften i Malmberget förr och nu.

Då man vandrar genom detta verk med dess sinnrika maskiner och anordningar drages tanken osökt tillbaka till den tid då gruvdriften i Malmberget på allvar började. På hösten 1874 lossades det första dynamitskottet i Malmberget. Detta ansågs då som något alldeles revolutionerande för gruvbrytningen, och det var det onekligen också.

År 1892 hade järnvägen kommit till och s. k. stordrift skulle börja. På sommaren 1892 lastade jag malm i Seletgruvan. Vi voro 4 man om varje vagn och vi lastade då 14 à 15 vagnar pr skift. Varje vagn vägde dock 4 ton så det blev 14 à 16 ton pr man. För att transportera dessa malmvagnar var det dessutom bromsare, signalister, tippare och malmskrädare. Malmen skräddes för hand i varje gruva, och det var en à två man som sågo till att skrädningen

— Forts. å sid. 4 —

En epidemi som synes misstänkt.

Barnsängsfeber i Eskilstuna.

Fyra dödsfall i sjukdomen under en månad. Är någon av personalen smittobärande?

Stockholm, fredag. TT

I Eskilstuna har det väckt mycket pinsamt uppseende att på därvarande lasarett under icke stort mer än en månad inträffat icke mindre än fyra dödsfall i barnsängsfeber.

Lasarettsläkaren, doktor von Holst, förklarar att de mest skrupulösa åtgärder vidtagits för att förebygga smitta som kunde överföra febern från den ena patienten till den andra. Till yttermera visso verkställdes i början av november en grundlig desinfektion av lasarettets alla lokaler. Om smitta verkligen skulle föreligga kan detta knappast förklaras på annat sätt än att någon av den kvinnliga personalen varit smittbärande, sig själv ovetande.

Lasarettsdirektionen har till lördagen kallats till sammanträde för att dryfta saken. Förhandlingarna komma att ledas av landshövding Sederholm.

Amundsens minne hyllas i Belgien.

Den 14 december blir särskild högtidsdag.

Stockholm, fredag, TT

Belgiske premiärministern, Jaspar, har enligt telegram till D. N. på torsdagen i kammaren förklarat att han anslöte sig till Vanderveldes förslag, att den 14 december hylla Roald Amundsen på särskilt sätt. En timme skall i de blegiska skolorna denna dag ägnas åt Amundsen-minnet.

Hedlund och Utterström till Holmenkollen.

Stockholm, fredag. TT

Från Oslo telegraferas att Sverge vid Holmenkollens 5-milslopp kommer att representeras av P. E. Hedlund och Sven Uterström. Dessa komma därför icke att starta vare sig i vasaloppet eller svenska mästerskapen.

NORRLANDSFOLKET.

Redaktör och ansvarig utgivare:
EDVIN LINDSTAM.

Redaktionen:
Post- och telegramadress: Norrlandsfolket
Kiruna. Telefon 438.
Adress: Kv. 36 t. 4.

Expeditionen:
Tel. 439. Ankn. till faktorn.
Ankn. Ekonomichefens bostad.
Post- och telegramadress: Norrlandsfolket,

Expeditionstider:
9—1, 2.30—7. Lördagar 9—2.30.

Prenumerationspriser:

Helt år	Kr. 7:—
Två kvartal	» 4:—
Ett kvartal	» 2:50
En månad	» 1:—

Tryckeri A.-B. Nordpolen.

Predikoturer.

Kiruna kyrka

1:sta söndagen i Advent.
»Herrens ankomst till sin församling».

Högmässa kl. 11 Kyrkoherde Eklund.
Kollekt till Eugeniahemmet.
Barngudstjänst kl. 2 Kyrkoh. Eklund.
Finsk aftonsång kl. 5 Kyrkoh. Eklund.
Missionskretsen sammanträder den 6/12 kl. 4.30 em. hos familjen O. V. Glad, Adolf Hedinsvägen 43.

Tack.

För den hjärtliga hyllning, blommor, telegram och presenter, som kommit mig till del på min 65-årsdag, får jag härmed framföra mitt varmaste tack.

J. T. Lindroth.
Skyttepaviljongen.

Tack.

Till den å Ålderdomshemmet nu avgående kokerskan, fröken Edna Enberg, bedja vi härmed få framföra vårt hjärtliga tack för det humana och vänsälla bemötande vi alltid rönt under den långa tid hon varit anställd å Ålderdomshemmet.

Kiruna den 29 nov. 1928.

Understödstagarna.

PRENUMERERA!

Fru Plättén

gratuleras hjärtligt på namnsdagen.

Bovéns.

STOR
Missionsförsäljning
avhålles i
MISSIONSKYRKAN
av Kiruna Kristna Ungdomsförening
lördagen den 1 dec. kl. 8 e. m.
Kaffeservering, körsång m. m.
Allmänheten hälsas hjärtligt välkommen!

Kiruna pastorsexpedition

hålles under mantalsskrivningen öppen vardagar kl. 5—6 e. m.

Kyrkoherden.

Kiruna köpmän

ha beslutat att där julklappar till kunderna förut förekommit, indraga dessa och i stället till samaritverksamheten inom Kiruna överlämna ett större kontantbelopp.

Kiruna den 1 december 1928.

Kiruna Köpmannaförening.

GUDS SISTA VANDRING TILL VÅR OGUDAKTIGA VÄRLD! Föredrag över detta ämne å Goodtemplarhuset i Kiruna söndagen d. 2 dec. kl. 8 em. Fritt inträde. Alla välkomna! Alfr. Andersson.

Gynna annonsörerna!

Kungörelse

De fastighetsägare inom Kiruna municipalsamhälle, som i strid mot § 38 i brandordningen för nämnda samhälle å sina tomter och i brandgator hava upplag av virke, ved, hö och dylikt, åläggas att inom 14 dagar efter denna annons införande i tidningarna bortfrakta dylika upplag.

Skulle rättelse inom förelagd tid icke hava blivit gjord kommer styrelsen att vidtaga lagliga åtgärder.

Kiruna den 29 nov. 1928.

Municipalstyrelsen.

Att hyra.

En lägenhet

rum och kök, stora rum, önskas byta mot järnspisrum.
Skriftliga svar till »Två personer» denna tidning.

Kiruna L. S. håller **Extra möte**
Söndagen den 2 december kl. 2 e. m. Lokal: Folkets Hus B-sal.
Dagordning: Kontingentfrågan m. m.
Styrelsen.

I samband med insamlingen till fonden för en Rydbergsprofessur
söka vi några bildade damer och herrar, som mot ersättning vilja åtaga sig att hos vänner och bekanta sprida en särskilt deciderad upplaga av de samlade arbetena till förmån för fonden.
Svar till Rikstelefon 546.

Den 1 Dec.

Vad är meningen?

I.

I ett meddelande häromdagen tillkännagav statens arbetslöshetskommission, i samband med en framställning till regeringen rörande anslag till arbetslöshetens bekämpande under nästa år, att bland de arbeten kommissionen hade på hand funnos två järnvägsbyggnader. En av dessa, och den mest betydande, är det sedan länge omtalade järnvägsbygget Jönköping—Ulricehamn. A. K. har med vederbörande järnvägsbolag slutit kontrakt om att bygga denna bana och i dagarna har man börjat hänvisa arbetslösa till densamma. Bland dem som hänvisats arbete befinna sig ett 100-tal arbetslösa från Göteborgs stad.

Bland anläggningsarbetarna har man sedan länge haft på känn att försök skulle göras att förvandla denna banbyggnad till ett nödhjälpsarbete och de organiserade järnvägsbyggnadsarbetarna ha därför redan tidigt i somras tagit ståndpunkt till saken. De till S. A. C. anslutna arbetarna i denna bransch — och de utgöra som bekant flertalet av kåren ifråga — beslöto tillställa såväl järnvägsbolaget som A. K. ett förslag till avtal för arbetet vid jönköpingsbanan. Detta avtalsförslag gick ut på att timlönen vid arbetet ifråga skulle sättas till en krona per timme medan ackordspriserna skulel ställas så att cirka 1:30 per timme skulle kunna förtjänas. Arbetarna förklarade sig villiga till förhandlingar.

A. K. avböjde emellertid förhandlingar och hänvisade till sina beryktade direktiv. Arbetarna voro genast på det klara med vad detta betydde och så beslutades förklara banbyggnaden i blockad. Denna blockad kvarstår fortfarande och den omständigheten att A. K. nu hänvisar arbetslösa till Jönköping—Ulricehamnsbanan betyder alltså att vi fått ett nytt Stripa. Även frånsett detta faktum, som i och för sig blir oerhört betydelsefullt för en mängd arbetare, kan man i detta sammanhang på goda grunder fråga sig: vad är egentligen meningen med A. K:s verksamhet i ett fall som detta?

Här i landet finnes, alltsedan järnvägs- och kraftstationsbyggandet på allvar började, en stor kår arbetare för vilka dylika arbeten blivit en specialitet, de s. k. anläggningsarbetarna. Denna arbetarekår har hela världen över haft namn om sig att vara den främsta på området och grupper ur densamma ha anlitats för utförande av storslagna och svåra arbeten på skilda håll — i Norge, Förenta staterna, Canada, Kongo, Mindre Asien m. fl. länder. Överallt ha dessa arbetares prestationer och yrkesskicklighet väckt beundran och uppmärksamhet. Här hemma synes man emellertid numera icke ha någon användning för rallarna. Redan tidigare har Arbetslöshetskommissionen gjort intrång på deras verksamhetsområde i det att delar av järnvägs- och vägbyggnader åsatts beteckningen nödhjälpsarbete, något som alltid varit liktydigt med att de som hörde hemma inom yrket körts från dessa arbetsplatser, eller aldrig släppts in där, och ersatts med arbetslösa ur andra yrken, såsom, i många fall, skräddare, urmakeriarbetare, textilarbetare o. s. v.

Meningen med anordnande av nödhjälpsarbete var väl dock ursprungligen icke den, att man skulle avskeda eller utestänga arbetaregrupper, som sedan gammalt haft sin utkomst inom en viss verksamhet, och ersätta dem med arbetslösa från i stort sett helt andra yrkesgrenar. Det skulle naturligtvis inte finnas en gnista av förnuft i ett dylikt tillvägagångssätt då ju för varje man A. K. satte i arbete en annan bleve arbetslös. Men så synes av allt att döma A. K. ha fattat sin uppgift. När kommissionen nu på allvar etablerar sig som entreprenör på den fria arbetsmarknaden och detta under framhållande av att direktiven alltfort skola gälla synes meningen vara att så småningom göra allt arbete till nödhjälpsdito.

Ingen arbetaregrupp här i landet har under efterkrigsåren så hårt drabbats av arbetslösheten som anläggningsarbetarna. Dels har numera flertalet av de under krigsåren och närmast därefter påbörjade stora statliga och enskilda järnvägsbyggnaderna nu i det närmaste blivit färdiga, ett förhållande som även gäller för kraftstationsbyggnaderna, och dels ha, som redan påpekats, en mängd arbeten i denna bransch redan tidigare gjorts till nödhjälpsarbete. Ännu för blott tre år sedan voro bland annat följande större anläggningsarbeten i full gång: Ostkustbanan, Arvika—Mellerudbanan, Åmål—Årjängbanan, Särna—Limedsforsen, bangårdsbyggnaden i Stockholm, Sävsjö—Tranås, Inlandsbanan, Hällnäs—Stenselebanan, Jörn—Arvidsjaurbanan m. fl. Vidare följande stora kraftstationsbyggen: Lanforsen, Hammarforsen, Norrfors, Lilla Edet, Krångfors m. fl. Vid dessa stora arbetsplatser hade på sin tid åtskilliga tusental anläggningsarbetare sysselsättning och utkomst. Nu äro dessa anläggningar färdiga, så nära som på Inlandsbanan och Hällnäs—Stenselebanan, där något hundratal man ännu har sysselsättning. Under tiden ha inga andra stora anläggningar igångsatts och därför gå i dag inom anläggningsindustrien tusentals arbetare utan någon som helst sysselsättning. Det bör därvid även påpekas, att dessa anläggningsarbetare, som i åratal tvingats föra en ambulerande tillvaro, icke i samma utsträckning som arbetslösa inom andra yrken kunna påräkna bistånd från det allmännas sida.

Konflikten i tyska järnindustrien.

Enligt ett telegram betraktas nu på välunderrättat håll de av den socialdemokratiske regeringspresidenten Bergemann gjorda medlingsförsöken inom tyska metallindustrien såsom strandade. Riksarbetsministern förbereder emellertid ett ytterligare ingripande, heter det i telegrammet.

Medlingsförsöket har sannolikt strandat på grund av industribaronernas omedgörlighet. De äro tydligen icke sinnade att följa arbetarepartens exempel och göra eftergifter. Från övriga industriområden i Tyskland ingå nästan dagligen meddelanden om avtalsuppsägningar från arbetsköparnas sida. Nu senast har arbetsgivarorganisationerna inom textilindustrien i distriktet öster om Rhen uppsagt gällande avtal, vilket omfattar bortåt 50 000 arbetare. Deras krav gå naturligtvis ut på allmän lönereduktion.

Det är tydligen frågan om en allmän offensiv mot den tyska arbetareklassen.

Tillkännagivande.

I syfte att främja sunda affärsmetoder ha samtliga affärsmän tillhörande Kiruna Köpmannaförening beslutat att fr. o. m. den 1 december 1928 ICKE VIDARE LÄMNA NÅGRA SLAGS RABATTER I FORM AV PRESENTER, SÖTSAKER etc.

Speceri- och matvaruaffärerna komma däremot att som ersättning härför HÖJA RABATTEN TILL 3 PROCENT Å INKÖPTA VAROR.

Kiruna den 1 december 1928.

Kiruna Köpmannaförening.

SENASTE NYTT

Hovrätten frikände Tallåsdisponenten.

Endast J. K. får överklaga utslaget.

Stockholm, fredag. TT

Svea hovrätt har fastställt Västra Hälsinglands domsagas häradsrätts beslut att icke bifalla t. f. landsfogden C. I. Berggrens yrkande om ansvar på förre disponenten I. E. Malmsten för det han skulle den 15 sept. 1919, då han varit anställd som disponent i Ljusdals tjär- och kolaktiebolag, uppsåtligen ha satt eld på tjärfabriken i Tallåsen. Häradsrätten fann honom mot hans nekande ej lagligen övertygad att ha anlagt mordbrand.

Hovrättens utslag är meddelat med 3 röster mot 1 och får överklagas endast av J. K.

6 omkomna vid branden invid Kristiansand.

Fyra förkolnade lik ha hittats i de brinnande ruinerna.

Kristiansand, fredag. TT

Det brinner fortfarande i ruinerna på den stora brandtomten efter det stora United Lumber and Veneer Companys fabrik.

Man har nu funnit fyra starkt förkolnade lik efter arbetare. Ytterligare två av fabrikens arbetare saknas och man måste taga för givet att även dessa arbetare blivit innebrända. Den ena av de sistnämnda var familjeförsörjare med två barn, de övriga ogifta.

Eldsvådan vid fabriksanläggningen medför även arbetsinställelse vid lådfabriken i Kristiansand.

Gott om spritdunkar vid Västerbottens kuster,

Den finska motorbåtens besättning i Umeå måste dock frigivas.

Umeå, fredag, TT

Enligt vad tullförvaltare Johansson vid 12-tiden natten till fredagen på Umeåbladets förfrågan meddelat frigav tullen på torsdagen besättningen på den finska motorbåt som inkom till Järnäs, enligt uppgift på grund av motorskada.

Angående anledningen till att besättningen, tre män och en kvinna, icke tidigare frigivits, framhöll tullförvaltaren att de vid förhörens början lämnat osanna uppgifter. Några indicier som kunde motivera en häktningsåtgärd framkommo emellertid icke under de fortsatta förhören. Båtens befälhavare är emellertid en sedan länge av tullmyndigheterna väl känd herre. Trots energiska spaningar har man ännu icke lyckats upptäcka något av de spritpartier som misstänkas ligga förankrade utanför den västerbottniska kusten. På torsdagen ilandflöto ytterligare omkring 50 liter sprit, vilka beslagtogos.

Mondistkonfer...

— (Forts. från sidan 1.) —

lagbundna industriella demokratien påtagligt överflödig ur statlig synpunkt. Då blir det givetvis lättare att avvärja nya försök att insnöra näringslivet i en tvångströja som är för dess väsen främmande. Vidare påminde talaren om att han vid avslutningen av årets massakonflikt beklagat att arbetsfrågorna också blivit politiska stridsfrågor i en tid då man måste eftersträva ett verkligt djupgående samförstånd mellan parterna.

Då ett sådant trots allt slutligen arbetar sig fram sker det under inflytande av vitt skilda faktorer. Den ena är reaktionen mot kommunismens kampmetoder och syften innefattande ett systematiskt av främmande inflytande betingat motarbetande av varje möjlighet till ökat samförstånd mellan ledning och anställda inom företagen. Den andra är den växande tillgången på företagsledare av vad som kallas den nya konstruktiva typen — män som förstå att befrämja en anda av samhörighet som i längden kan skapa allmän trivsel och arbetsglädje.

Snäva gränser för vad det skall talas om.

I denna konferens, sade talaren vidare, torde de kapitalistiska och socialistiska systemens inbördes fördelar och olägenheter böra lämnas åsido, likaså lagar och lagförslag, arbetslöshetsdirektiv och politik m. m. ävensom aktuella avtalsförhandlingar, monopoltendenser och maktmissbruk, allmän lönepolitik m. m. sådant. Ingen kommer genom tystnad i dessa spörsmål att misstänkas för att ha övergivit sin officiella eller privata tro eller tidigare intagen principiell ståndpunkt. Ej heller torde det löna sig att alltför mycket fördjupa sig i utländska jämförelser. En kort redogörelse i detta ämne kommer att här lämnas, men landets egna erfarenheter, närmast sammanhörande med våra i och för sig väl utvecklade organisations-, avtals-, förhandlings- och förlikningsväsende, utgöra ett tillräckligt underlag för att kunna självständigt upptaga frågan och bygga vidare på egen grund.

Vad är det då som här bör kunna med framgång avhandlas och sätta spår efter sig? Huvudvikten synes vid detta tillfälle böra läggas vid att kloka och kunniga män meddela vad de i sitt vardagsarbete och inför särskilda skeden av nydaning eller vid omorganisation tänkt och handlat i syfte att utveckla och befästa samhörighet och förtroende mellan alla dem som verka inom de skilda företagen. Efter att närmare ha utvecklat sina synpunkter i detta avseende övergick talaren till

Rationaliseringen.

Rationaliseringen är nu i var mans mun. Så länge den medför bättre och billigare produktion vid bibehållen eller ökad lönestandard för alla anställda, så är allt gott och väl, men ej sällan blir den orsak till genomgripande omläggningar som orsaka intressetvister.

Den kan medföra en begränsning av arbetskraften som dock eljest kunde blivit än större och som efterhand torde mer än uppvägas av ökade utvecklingsmöjligheter. Där rubbningar uppstå i arbetsförhållandena framstår det som angeläget att hänsyn tages till personalen under övergångstiden så långt detta är med företagets bärkraft och intressen förenligt. Så uppfattad framstår rationaliseringen icke blott som nödig och nyttig utan också såsom en rik källa till samförstånd mellan de berörda parterna. Den medför många tillfällen att i god tid för de därav berörda klargöra skälen till och verkningarna av tillämnade åtgärder. Att nyttan av dessa åtgärder skulle ensidigt tillföras kapitalet är ett meningslöst påstående, men det är tydligen av vikt och betydelse att rationaliseringen, som i regel kräver nya kapitaltillskott, ingår som ett led i företagets utveckling till gagn för alla därav beroende.

Den kanske viktigaste uppgiften för en förtroendefull samverkan mellan företag och organisationer ligger i klargörandet av bärigheten vid fördelningen på kapital och arbete av företagets avkastning. Där möta stora svårigheter och en anpassning efter företagens växlande bärkraft motverkas bl. a. i viss mån av den för lönerörelserna grundläggande kollektivismen. I nära samband med detta spörsmål står frågan om vinstandelssystemet och dylikt. Något starkt intresse hos parterna synes dock icke framträda och generella åtgärder torde icke vara tillrådliga.

Vad högerregeringen hoppas.

Vad kan det verkliga praktiska resultatet av denna konferens eller av samförståndssträvandena överhuvudtaget bli? Ja, det får framtiden utvisa. Viljan till ökad arbetsfred är vinning nog och det torde väl efterhand yppa sig i bland annat längre avtalstider. I längden vinnes också en relativ lindring av arbetslösheten. Ännu mer betyder dock utsikten till en allmänt förstärkt känsla av trygghet, tillit till framtiden, tillfredsställelse och trivsel i arbetet och i hemmen.

»På den arbetsplats där jag i snart 20 år haft nöjet att verka,» så inleddes för några veckor sedan ett anförande av en allmänt betrodd arbetare. Dessa enkla men mycket sägande ord förtjäna att sättas såsom motto över denna konferens och vad därpå kan följa.

Generaldirektör Huss konferensens vice ordförande.

Efter sitt med starka applåder mottagna hälsningsanförande anmodade statsrådet Lybeck konferensen att utse vice ordförande till vilken valdes generaldirektör Huss.

Efter socialministern talade utom sekreterare Ekblom som representant för arbetsgivaresidan överdirektör Hammar, disponent Storjohann och disponent Göransson och som representanter för arbetarna hrr Sigfrid Hansson, J. O. Johansson och A. Lundkvist.

Disponent Storjohann framkom med ett förslag, vilket väl torde få anses innehålla kontentan av vad arbetsköparna genom denna konferens hoppas uppnå. Han framlade följande positiva förslag:

Arbetsgivarna utse t. ex 10 representanter och Landsorganisationen även 10. Dessa 20 skulle utses på tre år i sänder. De viktigaste industrierna skulle vara representerade från vardera sidan. Håller strid på att uppstå mellan parterna skulle dessa, om någondera parten så yrkar (bestämmelser därom kunna intagas i avtalen) från denna frivilliga förlikningsinstitution utse tre personer från vardera hållet som icke äro direkt intresserade i konflikten och dessa skulle söka medla i strider och framför allt hindra att arbetsnedläggelse äger rum. Man kan också tänka sig att en opartisk ordförande kunde utses för varje treårsperiod. En på detta vis sammansatt förlikningsinstitution skulle ha stora förutsättningar att opartiskt bedöma situationen och att kunna döma utan förutfattade åsikter.

Kostnaderna för denna institution böra bäras lika av vardera parten. Kunde en dylik institution åvägabringas skulle med största säkerhet många strider undvikas och en säker hörnsten till den byggnad som vi alla önska — ett frivilligt samarbete mellan parterna — åstadkommas och utgöra en början varå vidare utbyggnad kan ske.

Samtliga anföranden vid fredagens sammankomst mottogos med applåder. Statsrådet Lybeck framförde ett tack till de olika talarna och sade sig vara övertygad om att han uttryckte en allmän mening då han uttalade att genom dessa föredrag lagts en god grund för diskussionen på lördagen.

De första talarna vid denna diskussion komma att bli hrr Hj. von Sydow och Arv. Thorberg.

Hemsk gasförgiftningsolycka i London.

Sex personer dödade och 11 förda till sjukhus.

London, fredag. TT

En hel familj, man, hustru och fyra barn, hittades i dag döda i sina sängar, kvävda av gas. Gasen hade tydligen trängt fram genom någon läcka i en rörledning.

11 andra personer ha insjuknat och måst föras till sjukhus.

Mord inför sittande rätt i Prag.

Den anklagade nedsköts av en okänd man. Panik i rättssalen.

Prag, fredag, TT

Under domstolsförhandlingar mot albanen Bebi, vilken i oktober förra året mördade albanska sändebudet i Prag, blev den anklagade i dag nedskjuten av en okänd man. Attentatorns skott träffade även en italiensk journalist som blev svårt skadad.

En våldsam panik uppstod i rättssalen och flera kvinnor svimmade. Attentatorn, som efter ett svagt motstånd anhölls, vägrade vid förhör att uppgiva sitt namn. Det antages att han är en hos den mördades broder anställd person.

Från allmänheten.

En fråga till vederbörande.

I N.-K. för i måndags har påtalats de fel som begåtts vid arbetet med skolbadet i Kiruna. I artikeln vilken är ganska virrig, sägas att arbetsgivare aldrig »skall ha rätt att ställa några fordringar på yrkesskicklighet» på arbetarna »utan han får vara nöjd med vad han får och tacka gud att han ändå undgår bojkott». Det där skall väl föreställa en liten åsnespark mot arbetarna i allmänhet, men i fråga om skolbadet hugger artikelförfattaren fullständigt i sten. Här fanns nämligen fullt yrkeskunnig arbetskraft att tillgå på synnerligen rimliga villkor, men vederbörande som ha arbetet om hand föredrog att anställa en kakelugnsmakare som icke var hemma i de cementarbeten det här främst var fråga. Därför gick det också som det gick, men det är främst arbetsledningens och de för arbetet ansvarigas fel.

Yrkeskunnig.

- KIRUNA -

Kiruna L. S.
håller extra möte i morgon kl. 2 em. i Folkets hus B-sal. Viktiga frågor, bl. a. kontingentfrågan, stå på dagordningen.

Delägarna i Kiruna Folkpark
erinras om föreningens extra sammanträde på söndagen kl. 3 em. å Parkpaviljongen.

Fisket vid Kiruna skall upphjälpas.
Lantbruksstyrelsen har förordnat fiskeriintendenten fil. dr. O. Olofsson att besöka Kiruna för att med för fisket intresserade personer diskutera åtgärder för fiskets ordnande och upphjälpande i traktens sjöar.

Julskyltningen i Kiruna.
Julen står för dörren och affärsmännen börja nu rusta för den sedvanliga storkommersen. I reklamen för denna ingår ju julskyltningen som ett ofrånkomligt moment. Kiruna köpmannaförening har beslutat att årets stora julskyltning skall äga rum söndagen den 16 dec. En och annan affärsman börjar dock tidigare. Det är fallet med bl. a. A.-B. Jakob Ohlssons skoaffär härstädes, vilken i dagens nummer annonserar om skyltning i morgon.

Köpmannaföreningen i Kiruna
har i syfte att främja sunda affärsmetoder beslutat att fr. o. m. i dag icke lämna några slags rabatter i form av presenter, sötsaker o. d. Speceri- och matvaruaffärerna komma däremot att som ersättning härför höja rabatten vid kontanthandel till 3 procent.

Föreningen har vidare beslutat där julklappar till kunderna förr ha förekommit, indraga dessa och i stället överlämna ett större kontantbelopp till samaritverksamheten i Kiruna.

Arbetslösheten i Kiruna.
Antalet arbetslösa i åldern 18 år och uppåt som under veckan anmält sig på kommunalkontoret utgjorde i går afton sammanlagt 237.

Av de anmälda voro 48 familjeförsörjare, men av dessa hade, enligt uppgift från kommunalkontoret, ett 20-tal icke hemortsrätt i kommunen.

Vid arbetslöshetskommissionens möte i går afton beslutades att söka ordna med vedhuggning åt domänstyrelsen för ett 50-tal av de arbetslösa. Ett från fackliga samorganisationens möte i söndags framfört krav på anstalter för ordnande av vattenledningsarbeten i syfte att bereda utkomst åt en del av de arbetslösa, vann inget gehör inom kommittén. Frågan kommer emellertid upp vid kommunalfullmäktigesammanträdet den 9 dennes, då avgörandet skall träffas.

Att arbetslösheten bland de yngre generationerna är synnerligen omfattande, framgår av de anmälningar som nu gjorts. Förutom de 189 personerna som blott hade sig själva att försörja, och av vilka en stor del befinner sig i åldern 18—23 år, infunno sig även ett antal ynglingar i 15—17-årsåldern, vilka också gå arbetslösa.

Vagn urspårar i nattåget.
I nedgående nattåget urspårade natten mot torsdagen en sist i tåget gående godsvagn, lastad med fisk. Olyckshändelsen ägde rum mellan stationerna Risbäck och Linaälv, och vagnen synes ha gått en avsevärd sträcka på syllarna med ena hjulparet, innan man upptäckte det inträffade. Vagnen avkopplades och tåget fortsatte till Gällivare, varifrån hjälptåg utsändes, vilket hann införa vagnen, utan att några förseningar blevo följden av urspåringen.

Extra ting
hölls i Kiruna på fredagskvällen med för olovlig brännvinstillverkning häktade R. Franzén, hemmahörande i Kalmar och J. Lövgren från Kiruna.

De bägge häktade hade i en koja invid Alajärvi, 18 kilometer norr om Kurravaara by, satt mäsk för tillverkning av brännvin, då de den 12 november blevo anhållna av polisen.

Bägge, som förut ådömts böter för förseelser, erkände sig vara skyldiga. Lövgren bestred att det varit meningen att försälja den färdiga varan, men Franzén, som erkände, att han den 6 november på samma ställe tillverkat tre liter brännvin, ansåg, att man inte kunde veta hur det blivit, sedan man fått se hur brygden blivit och man smakat på densamma. Mäsken hade utgjorts av omkring 90 liter.

De åtalades försvarsadvokat, advokat Carlsson, begärde de häktades försättande på fri fot tills domen vunnit laga kraft.

Efter enskild överläggning dömde häradsrätten Lövgren till tre månaders fängelse och Franzén till fyra månaders fängelse samt 60 dagars fängelse för förut ådömda, icke avtjänade böter av tillsammans 1.500 kronor.

De häktade skola kvarbliva i fängelse tills dess domen vunnit laga kraft.

Vid municipalnämndens torsdagssammanträde
behandlades en remiss från fullmäktige att amorteringsavgifterna för alla fastigheter, som komma att anslutas till samhällets vattenledningsnät, oavsett om det gäller gamla eller nya ledningar, skola utgå med 14 kronor per taxeringstusen. Nämnden beslutade att bordlägga ärendet. Däremot uppdrogs åt municipalkamreraren och stadsingenjören att verkställa utredning och avgiva yttrande över ett av ingenjör Helmer tidigare avgivet förslag rörande amorteringsavgifter, utgående under ytterligare femton års tid för alla eventuella tillbyggnader å till vattenledningsnätet anslutna fastigheter.

Pensionskommitténs förslag om utanordnande av 300 kronor för anlitande av en expert för utredning av pensionsförmåner åt samhällets överåriga befattningshavare godkändes. Åtgärden skulle anmälas till fullmäktige.

Hälsovårdsnämndens förslag om anläggande av ett slakthus söder om kommunens rotfruktskällare på S. J:s område bordlades för att man skulle undersöka vattenledningsmöjligheterna och om ej lämpligare plats kunde erhållas.

En räkning för utredningsarbete från kamrer Ekstrand och notarie Carlsson godkändes.

Ärendet angående vatten- och avloppsledning förbi kv. 97 bordlades och remitterades till L. K. A. B. för att utröna om avloppsmöjligheter förefunnos.

Biograferna.

Folkets Hus Bio. Här drager »Onkel Toms stuga» fortfarande goda hus. Filmen gives även i afton och i morgon då de som ännu icke sett den ha att passa tillfället. På måndagen har bion premiär på en film med titeln »Livet och kärleken».

Palladium. Här var det i går premiär på en storfilm från Fox med Janet Gaynor och den numera klart strålande manliga stjärnan Charles Farrel i huvudrollerna. »Gatans ängel», som filmen heter, fyller även mycket högt ställda anspråk på en verkligt god, vacker och välspelad film.

Röda Kvarn. En modern fransk film är »Duellen» som gives här. I de främsta rollerna får man stifta bekantskap med de franska stjärnorna Mady Christians, Gabriel Gabrio och Jean Murat. En film som står på höjden av teknik och som därtill är spännande och intressant.

Storgården. En samling vackra naturbilder från Korsika inleder programmet som för övrigt utfylles av en med mystik och sensationer mättat film, »Nattliv». Framstående förmågor svara för utförandet av huvudrollerna.

PRENUMERERA!

Mondistkonfer...

— (Forts. från sidan 1.) —

lagbundna industriella demokratien påtagligt överflödig ur statlig synpunkt. Då blir det givetvis lättare att avvärja nya försök att insnöra näringslivet i en tvångströja som är för dess väsen främmande. Vidare påminde talaren om att han vid avslutningen av årets massakonflikt beklagat att arbetsfrågorna också blivit politiska stridsfrågor i en tid då man måste eftersträva ett verkligt djupgående samförstånd mellan parterna.

Då ett sådant trots allt slutligen arbetar sig fram sker det under inflytande av vitt skilda faktorer. Den ena är reaktionen mot kommunismens kampmetoder och syften innefattande ett systematiskt av främmande inflytande betingat motarbetande av varje möjlighet till ökat samförstånd mellan ledning och anställda inom företagen. Den andra är den växande tillgången på företagsledare av vad som kallas den nya konstruktiva typen — män som förstå att befrämja en anda av samhörighet som i längden kan skapa allmän trivsel och arbetsglädje.

Snäva gränser för vad det skall talas om.

I denna konferens, sade talaren vidare, torde de kapitalistiska och socialistiska systemens inbördes fördelar och olägenheter böra lämnas åsido, likaså lagar och lagförslag, arbetslöshetsdirektiv och politik m. m. ävensom aktuella avtalsförhandlingar, monopoltendenser och maktmissbruk, allmän lönepolitik m. m. sådant. Ingen kommer genom tystnad i dessa spörsmål att misstänkas för att ha övergivit sin officiella eller privata tro eller tidigare intagen principiell ståndpunkt. Ej heller torde det löna sig att alltför mycket fördjupa sig i utländska jämförelser. En kort redogörelse i detta ämne kommer att här lämnas, men landets egna erfarenheter, närmast sammanhörande med våra i och för sig väl utvecklade organisations-, avtals-, förhandlings- och förlikningsväsende, utgöra ett tillräckligt underlag för att kunna självständigt upptaga frågan och bygga vidare på egen grund.

Vad är det då som här bör kunna med framgång avhandlas och sätta spår efter sig? Huvudvikten synes vid detta tillfälle böra läggas vid att kloka och kunniga män meddela vad de i sitt vardagsarbete och inför särskilda skeden av nydaning eller vid omorganisation tänkt och handlat i syfte att utveckla och befästa samhörighet och förtroende mellan alla dem som verka inom de skilda företagen. Efter att närmare ha utvecklat sina synpunkter i detta avseende övergick talaren till

Rationaliseringen.

Rationaliseringen är nu i vat mans mun. Så länge den med för bättre och billigare produktion vid bibehållen eller ökad lönestandard för alla anställda, så är allt gott och väl, men ej sällan blir den orsak till genomgripande omläggningar som orsaka intressetvister.

Den kan medföra en begränsning av arbetskraften som dock eljest kunde blivit än större och som efterhand torde mer än uppvägas av ökade utvecklingsmöjligheter. Där rubbningar uppstå i arbetsförhållandena framstår det som angeläget att hänsyn tages till personalen under övergångstiden så långt detta är med företagets bärkraft och intressen förenligt. Så uppfattad framstår rationaliseringen icke blott som nödig och nyttig utan också såsom en rik källa till samförstånd mellan de berörda parterna. Den medför många tillfällen att i god tid för de därav berörda klargöra skälen till och verkningarna av tillämnade åtgärder. Att nyttan av dessa åtgärder skulle ensidigt tillföras kapitalet är ett meningslöst påstående, men det är tydligen av vikt och betydelse att rationaliseringen, som i regel kräver nya kapitaltillskott, ingår som ett led i företagets utveckling till gagn för alla därav beroende.

Den kanske viktigaste uppgiften för en förtroendefull samverkan mellan företag och organisationer ligger i klargörandet av bärigheten vid fördelningen på kapital och arbete av företagets avkastning. Där möta stora svårigheter och en anpassning efter företagens växlande bärkraft motverkas bl. a. i viss mån av den för lönerörelserna grundläggande kollektivismen. I nära samband med detta spörsmål står frågan om vinstandelssystemet och dylikt. Något starkt intresse hos parterna synes dock icke framträda och generella åtgärder torde icke vara tillrådliga.

Vad högerregeringen hoppas.

Vad kan det verkliga praktiska resultatet av denna konferens [illegible]

[illegible] nat 20 år haft motet att verka, så inleddes för några veckor sedan ett anförande av en allmänt betrodd arbetare. Dessa enkla men mycket sägande ord förtjäna att sättas såsom motto över denna konferens och vad därpå kan följa.

Generaldirektör Huss konferensens vice ordförande.

Efter sitt med starka applåder mottagna hälsningsanförande anmodade statsrådet Lybeck konferensen att utse vice ordförande till vilken valdes generaldirektör Huss.

Efter socialministern talade utom sekreterare Ekblom som representant för arbetsgivaresidan överdirektör Hammar, disponent Storjohann och disponent Göransson och som representanter för arbetarna hrr Sigfrid Hansson, J. O. Johansson och A. Lundkvist.

Disponent Storjohann framkom med ett förslag, vilket väl torde få anses innehålla kontentan av vad arbetsköparna genom denna konferens hoppas uppnå. Han framlade följande positiva förslag:

Arbetsgivarna utse t. ex 10 representanter och Landsorganisationen även 10. Dessa 20 skulle utses på tre år i sänder. De viktigaste industrierna skulle vara representerade från vardera sidan. Häller strid på att uppstå mellan parterna skulle dessa, om någondera parten så yrkar (bestämmelser därom kunna intagas i avtalen) från denna frivilliga förlikningsinstitution utse tre personer från vardera hållet som icke äro direkt intresserade i konflikten och dessa skulle söka medla i strider och framför allt hindra att arbetsnedläggelse äger rum. Man kan också tänka sig att en opartisk ordförande kunde utses för varje treårsperiod. En på detta vis sammansatt förlikningsinstitution skulle ha stora förutsättningar att opartiskt bedöma situationen och att kunna döma utan förutfattade åsikter.

Kostnaderna för denna institution böra bäras lika av vardera parten. Kunde en dylik institution åvägabringas skulle med största säkerhet många strider undvikas och en säker hörnsten till den byggnad som vi alla önska — ett frivilligt samarbete mellan parterna — åstadkommas och utgöra en början vara vidare utbyggnad kan ske.

Samtliga anföranden vid fredagens sammankomst mottogos med applåder. Statsrådet Lybeck framförde ett tack till de olika talarna och sade sig vara övertygad om att han uttryckte en allmän mening då han uttalade att genom dessa föredrag lagts en god grund för diskussionen på lördagen.

De första talarna vid denna diskussion komma att bli hrr Hj. von Sydow och Arv. Thorberg.

SENASTE NYTT

Hovrätten frikände Tallåsdisponenten.

Endast J. K. fär överklaga utslaget.

[illegible]

6 omkomna vid branden invid Kristiansand.

Fyra förkolnade lik ha hittats i de brinnande ruinerna.

[illegible] fredag. TT

Det brinner fortfarande [illegible] på den stora brand [illegible] United Kingdom [illegible] Company [illegible]

Man har nu funnit fyra [illegible] förkolnade lik efter arbetare. Ytterligare två av fabrikens arbetare saknas och man måste taga för givet att även dessa arbetare [illegible]

[illegible] Kristiansand.

Gott om spritdunkar vid Västerbottens kuster.

Den finska motorbåtens besättning i Umeå måste dock frigivas.

Umeå, fredag. TT

Enligt vad tullförvaltare Johansson [illegible] 12-tiden natten till fredagen på Umeåbladets förfrågan meddelat frigavs tillen på torsdagen besättningen på den finska motorbåt som inkom till Järnäs, enligt uppgift på grund av motorskada.

Angående anledningen till att besättningen, tre män och en kvinna, icke tidigare frigivits, framhöll tullförvaltaren att de vid förhörens början lämnat osanna uppgifter. Några indicier som kunde motivera en häktningsåtgärd framkommo emellertid icke under de fortsatta förhören. Båtens befälhavare är emellertid en sedan länge av tullmyndigheterna väl känd herre. Trots energiska spaningar har man ännu icke lyckats upptäcka något av de spritpartier som misstänkas ligga förankrade utanför den västerbottniska kusten. På torsdagen iländflöto ytterligare omkring 50 liter sprit, vilka beslagtogos.

Hemsk gasförgiftningsolycka i London.

Sex personer dödade och 11 förda till sjukhus.

London, fredag. TT

En hel familj, man, hustru och fyra barn, hittades i dag döda i sina sängar, kvävda av gas. Gasen hade tydligen trängt fram genom någon läcka i en rörledning.

11 andra personer ha insjuknat och måst föras till sjukhus.

Mord inför sittande rätt i Prag.

Den anklagade nedsköts av en okänd man. Panik i rättssalen.

Prag, fredag, TT

Under domstolsförhandlingar mot albanen Bebi, vilken i oktober förra året mördade albanska sändebudet i Prag, blev den anklagade i dag nedskjuten av en okänd man. Attentatorns skott träffade även en italiensk journalist som blev svårt skadad.

En våldsam panik uppstod i rättssalen och flera kvinnor svimmade. Attentatorn, som efter ett svagt motstånd anhölls, vägrade vid förhör att uppgiva sitt namn. Det antages att han är en hos den mördades broder anställd person.

Från allmänheten.

En fråga till vederbörande.

[illegible]

Vederbörande.

= KIRUNA =

Kiruna L. S.
håller extra möte i morgon kl. 2 em. i Folkets hus B-sal. Viktiga frågor, bl. a. kontingentfrågan, stå på dagordningen.

Delägarna i Kiruna Folkpark
erinras om föreningens extra sammanträde på söndagen kl. 3 em. å Parkpaviljongen.

Fisket vid Kiruna skall upphjälpas.
Lantbruksstyrelsen har förordnat fiskeriintendenten fil. dr. O. Olofsson att besöka Kiruna för att med för fisket intresserade personer diskutera åtgärder för fiskets ordnande och upphjälpande i traktens sjöar.

Julskyltningen i Kiruna.
Julen står för dörren och affärsmännen börja nu rusta för den sedvanliga storkommersen. I reklamen för denna ingår ju julskyltningen som ett ofrånkomligt moment. Kiruna köpmannaförening har beslutat att årets stora julskyltning skall äga rum söndagen den 16 dec. En och annan affärsman börjar dock tidigare. Det är fallet med bl. a. A.-B. Jakob Ohlssons skoaffär härstädes, vilken i dagens nummer annonserar om skyltning i morgon.

Köpmannaföreningen i Kiruna
har i syfte att främja sunda affärsmetoder beslutat att fr. o. m. i dag icke lämna några slags rabatter i form av presenter, sötsaker o. d. Speceri- och matvaruaffärerna komma däremot att som ersättning härför höja rabatten vid kontanthandel till 3 procent.

Föreningen har vidare beslutat där julklappar till kunderna förr ha förekommit, indraga dessa och i stället överlämna ett större kontantbelopp till samaritverksamheten i Kiruna.

Arbetslösheten i Kiruna.
Antalet arbetslösa i åldern 18 år och uppåt som under veckan anmält sig på kommunalkontoret utgjorde i går afton sammanlagt 237.

Av de anmälda voro 48 familjeförsörjare, men av dessa hade, enligt uppgift från kommunalkontoret, ett 20-tal icke hemortsrätt i kommunen.

Vid arbetslöshetskommissionens möte i går afton beslutades att söka ordna med vedhuggning åt domänstyrelsen för ett 50-tal av de arbetslösa. Ett från fackliga samorganisationens möte i söndags framfört krav på anstalter för ordnande av vattenledningsarbeten i syfte att bereda utkomst åt en del av de arbetslösa, vann inget gehör inom kommittén. Frågan kommer emellertid upp vid kommunalfullmäktigesammanträdet den 9 dennes, då avgörandet skall träffas.

Att arbetslösheten bland de yngre generationerna är synnerligen omfattande, framgår av de anmälningar som nu gjorts. Förutom de 189 personerna som blott hade sig själva att försörja, och av vilka en stor del befinner sig i åldern 18—23 år, infunno sig även ett antal ynglingar i 15—17-årsåldern, vilka också gå arbetslösa.

Vagn urspårar i nattåget.
I nedgående nattåget urspårade natten mot torsdagen en sist i tåget gående godsvagn, lastad med fisk. Olyckshändelsen ägde rum mellan stationerna Risbäck och Linaälv, och vagnen synes ha gått en avsevärd sträcka på syllarna med ena hjulparet, innan man upptäckte det inträffade. Vagnen avkopplades och tåget fortsatte till Gällivare, varifrån hjälptåg utsändes, vilket hann införa vagnen, utan att några förseningar blevo följden av urspåringen.

Extra ting
hölls i Kiruna på fredagskvällen med för olovlig brännvinstillverkning häktade R. Franzén, hemmahörande i Kalmar och J. Lövgren från Kiruna.

De bägge häktade hade i en koja invid Alajärvi, 18 kilometer norr om Kurravaara by, satt mäsk för tillverkning av brännvin, då de den 12 november blevo anhållna av polisen.

Bägge, som förut ådömts böter för förseelser, erkände sig vara skyldiga. Lövgren bestred att det varit meningen att försälja den färdiga varan, men Franzén, som erkände, att han den 6 november på samma ställe tillverkat tre liter brännvin, ansåg, att man inte kunde veta hur det blivit, sedan man fått se hur brygden blivit och man smakat på densamma. Mäsken hade utgjorts av omkring 90 liter.

De åtalades försvarsadvokat, advokat Carlsson, begärde de häktades försättande på fri fot tills domen vunnit laga kraft.

Efter enskild överläggning dömde häradsrätten Lövgren till tre månaders fängelse och Franzén till fyra månaders fängelse samt 60 dagars fängelse för förut ådömda, icke avtjänade böter av tillsammans 1 500 kronor.

De häktade skola kvarbliva i fängelse tills dess domen vunnit laga kraft.

Vid municipalnämndens torsdagssammanträde
behandlades en remiss från fullmäktige att amorteringsavgifterna för alla fastigheter, som komma att anslutas till samhällets vattenledningsnät, oavsett om det gäller gamla eller nya ledningar, skola utgå med 14 kronor per taxeringstusen. Nämnden beslutade att bordlägga ärendet. Däremot uppdrogs åt municipalkamreraren och stadsingenjören att verkställa utredning och avgiva yttrande över ett av ingenjör Helmer tidigare avgivet förslag rörande amorteringsavgifter, utgående under ytterligare femton års tid för alla eventuella tillbyggnader å till vattenledningsnätet anslutna fastigheter.

Pensionskommitténs förslag om utanordnande av 300 kronor för anlitande av en expert för utredning av pensionsförmåner åt samhällets överåriga befattningshavare godkändes. Åtgärden skulle anmälas till fullmäktige.

Hälsovårdsnämndens förslag om anläggande av ett slakthus söder om kommunens rotfruktskällare på S. J:s område bordlades för att man skulle undersöka vattenledningsmöjligheterna och om ej lämpligare plats kunde erhållas.

En räkning för utredningsarbete från kamrer Ekstrand och notarie Carlsson godkändes.

Ärendet angående vatten- och avloppsledning förbi kv. 97 bordlades och remitterades till L. K. A. B. för att utröna om avloppsmöjligheter förefunnos.

Biograferna.

Folkets Hus Bio. [illegible]

Palladium. [illegible]

Röda Kvarn. [illegible]

Storgården. [illegible]

En svensk i franska främlingslegionen.

Det var en blåsig och kall vårdag 1921. Frusen, våt och genomblåst efter en mållös vandring genom boulevarderna hade en ung svensk man stigit in på ett litet kafé i Paris och beställt en kopp kaffe för sina sista centimes. Han var arbetslös och kunde inte få någon sysselsättning, men han ansåg ändå inte sitt läge vara förtvivlat. Då man är 25 år förtvivlar man inte i första taget. Men i alla fall — det kändes litet »vrångt». Nedslagen och melankolisk satt han vid sitt hörnbord; pratet sorlade, skratten klingade, glas och koppar skramlade och genom larmet trängde då och då några toner från den lilla orkestern. Han drack sitt kaffe i djupa klunkar.

Då kom han — mannen, som den unge svensken själv kallar den »okände välgöraren». Hans hållning var imponerande, hans svart, genomborrande skarpa, varje rörelse hos honom förrådde militären. Forskande såg han sig omkring i lokalen — hans blick föll på svensken vid hörnbordet och i nästa ögonblick satt han vid samma bord. På franskmännens vanliga frispråkiga sätt ledde han omedelbart ett samtal med sin bordskamrat — utfrågade honom om hans nationalitet, hur han hade det ställt och han var arbetslös o. s. v. Till sist gjorde han en liten paus, granskade svensken i smyg och frågade han fram:

— Nå, mon ami, varför har ni inte sökt anställning vid armén?

— Har försökt!

— Nå?

— Jag avvisades eftersom jag var utländsk medborgare!

Främlingen blev eld och låga.

— Ni har försökt? Och fått nej! Åh, då har ni inte vänt er till rätt håll, mon cher ami! Varför vände ni er inte till la legion étragère?

— La legion étragère — främlingslegionen? Vad är det?

Främlingen ryckte till — av uppriktig förvåning, naturligtvis.

— Vad, vet ni inte det!? Å, franska främlingslegionen är ett militärsamfund, som grundats av Napoleon! Främlingslegionärerna, åh, de ha det avundsvärt, må ni tro! Inga bekymmer ha de, god mat få de, de få se sig om i världen — i soliga, ljuvliga länder, de få rundlig lön för ringa arbete! De...!

Han blev alldeles betagen i sitt tal — talade om legionen i sådana ordalag, att svensken tyckte sig höra beskrivningen över ett himmelrike på jorden. Han bjöd på mat och dryck och hela tiden var han den artige, kavaljeriske, generöse, hjälpsamme och uppoffrande franskmannen. Och på detta sätt kom det sig, att innan dagen gått till ända så hade svensken Widar Swahn underskrivit ett kontrakt på, som han trodde — tre års tjänst i franska främlingslegionen. Ty hans okände »välgörare» var en — värvare!

Dagen därpå var Swahn på väg till Marseille f. v. b. till Afrika. I tåget träffade han en präst, som talade om för honom vilket helvete främlingslegionen var och bad honom för guds skull att söka fly så fort som möjligt. I Marseille gjordes också ett förnyat flyktförsök, men det misslyckades, tack vare att tiden för avresan till Afrika ändrats. Och så lastades legionärerna in på det fartyg, som förde den 250 man starka truppen över till Oran, varifrån de transporterades vidare på järnvägsvagnar till Sidi-bel-Abbes där Caserne de Carnot omedelbart slöt sina mekanistjocka, bastanta, glimmande väggar omkring dem. De voro fångade...! Och fångenskapen skulle räcka i fem långa svåra år, ty den »hjälpsamme» värvaren hade tillåtit sig en liten ojämnhet — bland alla andra — han påstått att anställningstiden var tre år. Fem år var den kortaste anställningstiden...!

Caserne de Carnot fingo »bleus», såsom de nyenrollerade kallades, börja lära sig vad främlingslegionen var. Första natten fingo de sova på nakna cementgolvet i logement, som vardera rymde 30—40 man. Kl. 5 morgonen därpå började »arbetet», som skulle göra dem till soldater i främlingslegionen. De »rättlöpptes» samt fingo göra sig av med sina civila kläder, ty några sådana fick man inte behålla och erhöllo i stället militärpersedlar samt gevärsutrustning. Och så började de nervpåfrestande övningarna i att placera maggördeln precis på militären och forma till bädden så att den blev absolut fyrkantig med skarpa raka hörn. Gud nåde den, som inte gjorde allt precis så, som det skulle göras! Han fick göra om arbetet från början till slut — om det nu inte blev något ännu värre straff.

Huru det gick till då nyenrollerade presenterades för legionen skola vi låta Swahn berätta om själv:

»En av de första dagarna förde vi i trupp in i en mycket stor expeditionslokal. Därinne kommenderades halt och helt om varpå befälhavaren pekade på en i alla regnbågens färger prunkande inskription över dörren.

— Läs!

Och jag läste:

Legionnaires vous êtes soldats, pour Mourir et je vous envoi ou l'on meurt.

République Francaise.*

Och därunder legionens valspråk:

Marsche ou crève.**

Jag läste; och jag kände mig mycket, mycket, mycket långt borta från mitt hem, mina vänner, mitt land.

Vi sluppo inte ut ur detta rum, förrän varje man, vit eller svart, adelsman eller luffare lärt sog innebörden i dessa ord, vilka tolkades till tyska, ryska och bulgariska. Så marscherade vi ut, ut till legionens kyrkogård, och där höll kompanichefen ett dundrande tal:

— Ni äro legionärer nu, gör det klart för er. Under de fem år som ni ligga framför er hinna ni känna legionen. Här lägger man inte fingrarna emellan. Tro inte att ni kommit hit för att spela kasper; där — gäst mot gravkorsen — där vila de som fallit offer för den villfarelsen.

O. s. v.

Det var inte utan att det isade litet i ryggraden på legionären 22.898 Swahn, trots att Afrikas himmel sken över honom och termometern visade på modiga 50 grader Celcius.

Hoppet om att genom en rymning komma bort från detta helvete och tillbaka till friheten lämnade aldrig ett ögonblick legionärernas hjärnor. Otaliga voro också de flyktplaner som uppgjordes, alla mer eller mindre omöjliga och dömda att misslyckas. Men en dag lyckades verkligen Swahn och en österrikare vid namn König att lista sig ut ur kasernen och klara sig undan förföljarna i fem dagar medan de under oerhörda strapatser strävade att uppnå spansk-marockanska gränsen, där friheten väntade. Men på sjätte dagen, då de inte hade mera än fem kilometer kvar till gränsen och hoppet om att lyckas övergått till visshet, blevo de plötsligt tagna av en gendarm. Hopkopplade vid varandra och andra misslyckade rymmare medels järnkättingar, återfördes de till Caserne de Carnot, där rymningsförsöket fick sonas på ett sätt, som måste komma varje människa att rysa av skräck. Vi återgiva Swahns egen berättelse härom:

»Arresten! Redan i dörren slog en förfärlig liklukt emot oss. Vi sågo ut mot en fyrkantig gård — la plotte — 40—50 meter i kvadrat. Här, mitt i stekande solgasset, marscherade ett fyrtiotal legionärer med livlösa ögon, svettströmmande, sönderbrända ansikten, spruckna läppar. På deras blodiga, dubbelböjda ryggar hängde säckar med kantiga och kullriga stenar. I ett hörn stod le chef de prison med batongen i hand och såg till att alla marscherade i reglementerad takt.

Nu störtade han fram till oss nykomlingar. Han nästan spann av vällust.

— Åh, ett par nya! Åh, mina små, nu ska ni få lära er vad legionen är.

Han började visitera oss. Allt vad vi ägde stal han. Jag hade ett par rätt dyrbara manschettknappar, och jag förnekade hans rätt att ta dem ifrån mig. Han hånskrattade.

— Har jag inte rätt? Se här!

Han kastade knapparna på stengolvet och smulade sönder dem under klacken. Jag blev rasande.

— Bättre så än att en chef pralar med dem, sade jag.

— Aha, mon cher! Nå, jag ska lära er att vara stursk. Vänta bara!

Vi lästes in i en cementerad sal, vars järnplåtstak var nästan glödande i solbranden. Där tillbringade vi några timmar, så drogs järnbommen från med dörr och bång, och vi motades ut på gården. Stensäcken spändes på våra ryggar — marsch! Klockan var då tre på dagen, solen brände fruktansvärt. Jag väjade en protest:

(Forts.)

* Legionärer, ni äro soldater för att dö, och jag skall föra eder dit varest man kan dö.

** Marschera eller dö.

RADIO.

Lördagen den 1 december.

12.30 Israpport från Kungl. lotsstyrelsen.
12.35 Väderleksrapport.
12.45 Riksbanks- o. fondbörsnoteringar.
12.55 Tidssignal.
5 Underhållningsmusik av radiokapellet.
6 Barnprogram: Barnens bildradiotävlan avgöres.
6.30 Gammal dansmusik av Hillmans kvartett.
7.15 En nedfart i Malströmmen av Edgar Allan Poe, uppläst av Gabriel Alw.
7.45 Pianolyrik: Chopin.
9 Aktuellt föredrag.
9.15 Dagsnyheter från TT.
9.30 Väderleksrapport samt därefter israpport.
9.45—12 Dansmusik från restaurang Riche av Egerstams orkester.

Boden.

12.30—slut Riksprogrammet.

Kiruna.

5—slut Bodenprogrammet.

Malmberget.

5—slut Bodenprogrammet.

Söndagen den 2 december.

(Riksprogrammet (Motala):

11 Högmässa från Engelbrektskyrkan.
12.45 Väderleksrapport.
12.55 Tidssignal.
1.30 Inledande föredrag av fil. dr Alfred Berg, därefter:
1.30 Symfonikonsert av Malmö konsertmusikföreningens orkester. Dirigent: W. Meyer-Radon.
4 Barnprogram. En titt i Danmark i sällskap med Jens Lawaetz, ledaren av danska pojkarnas radiostund.
5 Adventvesper från Leksands kyrka.
6 Hamlet. Tragedi av William Shakespeare. Översättning: C. A. Hagberg. Bearbetning för radio i 8 scener. Regi: Olof Molander. Medverkande: Artister från Dramatiska teatern m. fl.
8.05 Inför den stundande julen. En vädjan.
8.15 Svensk folkton i orkestersklud.
9 Inledande föredrag till oratoriet »Tyrans domen».
9.30 Dagsnyheter från TT.
9.30 Väderleksrapport.
9.40—omkr. 10.10 Aterutsändning från Hamburg.

Boden.

11 Högmässa från Luleå domkyrka.
12.45—slut Riksprogrammet.

Kiruna.

11—slut Bodenprogrammet.

Malmberget.

11—slut Bodenprogrammet.

Måndagen den 2 december.

12.30 Israpport från lotsstyrelsen.
12.35 Väderleksrapport.
12.45 Riksbanks- o. fondbörsnoteringar.
12.55 Tidssignal.
5 Grammofonmusik.
6 Barnprogram: Hanna Rydh berättar om »Solkungen av Egypten, som gifte bort sin dotter med en babylonisk prins».
6.30 Underhållningsmusik av radiokapellet.
7.15 Engelsk språkkurs (C. S. Allwood).
7.45 »Det rätter och packer Eder efter«. Lagstiftningskrönika av jur. dr Carl W. U. Kuylenstierna.
8.15 Fransk musik.
9 Dagsnyheter från TT.
9.30 Väderleksrapport samt därefter israpport.

Boden.

12.30—1 Riksprogrammet.
5.50 Idrottskrönika för Norrbotten av ingenjör V. Lönnqvist.
6 Riksprogrammet.
9.10—10 Eddouard Estaunié, en fransk romanförfattare. Inför Lådandets problem. Föredrag av lektor Sven Goderblad.

Kiruna.

5.30—slut Bodenprogrammet.

Malmberget.

5.30—slut Bodenprogrammet.

Vinterarbete på Inlandsbanan.

Järnvägsstyrelsen intager en välvillig hållning.

Järnvägsstyrelsen har nu till regeringen yttrat sig över den av representanter för arbetarna på Inlandsbanan och statsbanan Hällnäs—Stensele gjorda framställningen om arbetenas fortsättande på Inlandsbanan, närmast norr om Sorsele för beredande av arbete i vinter åt så många som möjligt av de arbetare, som vid vinterns inbrott blivit entledigade vid nämnda båda bandelar.

Ehuru styrelsen för sin del ansett riktigast, om några arbeten icke nu igångsattes på sträckan Arvidsjaur—Sorsele med utgångspunkt från Sorsele, motsätter sig styrelsen dock icke ett tillmötesgående av de önskningar i detta hänseende, som arbetarna framfört i sin framställning. Om regeringen finner, att så bör ske instundande vinter, då arbetsledning i alla fall finnes placerad i Sorsele för Inlandsbanans fullbordande söderifrån dit, skulle detta icke medföra andra olägenheter för Statens järnvägsbyggnader än att vissa belopp skulle redan nu bli nedlagda på arbeten, som icke bli till nytta förrän om några år, i den mån byggnadsarbetena österifrån närma sig Sorsele.

Dessa vinterarbeten, varmed styrelsen avser sådana, som utan olägenhet eller ökade kostnader kunna på vissa enstaka platser utföras under bedrivas vintertid och som icke taga skada av att få stå färdiga ett fåtal år, kunna emellertid bedrivas endast på en sträcka om cirka sex km. närmast Sorsele, där någon tvekan om banans utsträckning icke föreligger, under det att öster om denna punkt frågan om, huruvida banan skall framdragas över Slagnäs S om Naustajaure eller förbi Strömfors N. om nämnda sjö är beroende på regeringens prövning. Styrelsen förutsätter därför, att ett eventuellt medgivande att bedriva arbeten från Sorsele norrut icke skall avse annat än nu instundande vinter, då arbetsledning ändock finnes i Sorsele. Endast ett mindre betydande belopp kommer därigenom att undandragas arbetena på linjen från Arvidsjaur och österut.

Om medgivande lämnas till dessa arbeten, är det järnvägsstyrelsens avsikt att bereda arbetstillfällen i första hand för sådana äldre arbetare, som med sina familjer f. n. äro bosatta på sträckan Storuman och som till sommaren ha utsikt att åter erhålla arbete på denna sträcka, under det att äldre, lediga arbetare vid statsbanan Hällnäs—Stensele böra i tur och ordning, i den mån möjlighet därtill finnes, förflyttas till arbetssträckan från Arvidsjaur och västerut.

Stor juvelstöld i Berlin.

Diamantringar för 200 000 mark blevo tjuvarnas byte.

En av de största juvelstölder, som någonsin förekommit i Berlin, förövades på onsdagen av ett par förbrytare i en stor juvelerareaffär i stadens centrum.

Två elegant klädda män, vilka talade bruten tyska med amerikansk accent, kommo in i den ifrågavarande affären och anhöllo att få se på kråsnålar. Under det biträdet växlade en tusenmarkssedel, lyckades de båda männen genom en finurlig manöver sätta sig i besittning av en skylbricka med 28 st. dyrbara diamantringar till ett värde av omkr. 200 000 Rmk. De båda brottslingarna, vilka visat en anmärkningsvärd kallblodighet, lyckades undkomma. En belöning på 10 000 Rmk. har utfästs för deras gripande.

Beträffande juvelstölden framhålles såsom anmärkningsvärt, att samma affär dagen förut bestulits på en ring till ett värde av 12 000 Rmk. Tjuven var en elegant klädd, franktalande man, som kallade sig Martelec och uppgav franska ambassaden som sin adress. Han lyckades vid sitt besök i affären utbyta en dyrbar ring mot en värdelös, fransk imitation. Även denna förlust upptäcktes, först sedan kunden avlägsnat sig. På franska ambassaden känner man naturligtvis ingenting till om någon M. Martelec.

Ur olyckskrönikan.

Vid en eldsvåda i Trönö bilstation i lördags blev ägaren, chauffför P. Persson, så svårt bränd av en exploderande bensintank, att han på torsdagen avled på Söderhamns lasarett. Persson var 24 år gammal.

— En hästskjuts, förd av 50-årige arbetaren N. Rönnberg, blev på torsdags fm. vid Fillands påkörd av det elektriska tåget till Gångviken. Rönnberg kastades till marken och överkördes. Han transporterades omedelbart till Sundsvalls lasarett men avled kort efter framkomsten dit. Rönnberg led av dövhet vilket medförde, att han icke hörde det annalkande tåget. Han efterlämnar hustru och sex barn.

— En bilolycka, som kostade ett människoliv, inträffade på torsdagsmorgonen i Ulrinehamn. En bil, förd av fröken Märtha Rudbeck, dotter till kyrkoherde Rudbeck i Ulricehamn och med fröken Rudbecks broder samt en kamrat till denne som passagerare, råkade köra i diket och därpå mot ett träd. Fröken Rudbeck dödades ögonblickligen och brodern skadades svårt, varemot den tredje undslapp med en nervchock. Fröken Rudbeck var i 20-årsåldern.

Strövtåg och...

— (Forts. från sidan 1.) —

var icke att vänta förrän om en vecka och först vid 10-tiden på dagen skulle Whitehorse angöra en plats där jag kunde gå i land. Saken ordnade sig dock.

På utsatt tid anlände vi till en plats som heter Coffeecreek och där hoppade jag i land. Per telefon erhöll jag underrättelse om att båten till Mayo skulle avgå från Stewart om några timmar. Det lyckades att få låna en roddbåt och tack vare den omständigheten att jag nu kunde färdas medströms hann jag tillryggalägga de 45 milen så att jag rest för långt på så kort tid att jag hann med hjulbåten Keno som vid min ankomst just låg färdig att avgå till Mayo.

En engelsman av kärnvirke.

Denna båt var något mindre än Whitehorse men bjöd för övrigt på ungefär samma bekvämligheter.

Ombord på Keno träffade jag en bekant från förra vinterns resa Whitehorse—Dawson. Personen ifråga var nu kapten på Keno. Han skulle egentligen kräva ett eget kapitel men jag skall i detta sammanhang nämna om honom endast i förbigående.

Engelsmännen äro häruppe icke just kända för att vara vad vi kalla »tough», ett utryck som vill säst torde kunna översättas till hårdnackade eller sega, men i denna kapten såg jag förra vintern ett bevis för motsatsen. Han var då traktorförare på vägen Whitehorse—Jungstion. I en utförsbacke hade bromsen på traktorn kommit i olag med på följd att skjutsen brakat iväg mot ett träd så att framkälken under det efterföljande lasset gåt tsönder. När jag anlände till platsen var engelsmannen i färd med att lyfta upp framdelen på lasset och därvid hanterade han grova järnkättingar med bara händerna trots att termometern vid tillfället visade 40 graders kyla. Jag har både sett och hört berättas om folk som kunnat tåla kyla, men har aldrig sett någon som kan tävla med denna engelsman.

Sedan han utfört sitt arbete och omlastning verkställts, ett arbete som säkert gjorde honom varm i kläderna, lade han sig i den genomträngande kylan och utan några ytterkläder ovanpå lasset och förblev liggande stilla i två och en halv timmes tid eller ända till dess vi vid 12-tiden på natten kommo fram till övernattningsplatsen. Jag visste att timmermännen hade startat redan kl. 4 på morgonen men trots detta var denne man vid den vid ankomsten så pigg och alert att visa minsta tecken till trötthet.

Timme efter timme stampade Keno fram uppför strömmen. Fort gick det inte. Men dock ha kunnat taga sig fram lika fort till fots om man blott kunnat stå ut med att gå 24 timmar i dygnet. Till de 180 engelska milen användde vi en god avdel till fyra dygn. Någonting särskilt sevärt bjöd icke denna resa på frånsett en del vackra naturscenerier och en och annan indianby inne på flodstranden.

En strålande söndagsmorgon anlände vi till Mayo — centralpunkten i distriktet med samma namn. Platsen är nyligen bebyggd och förhållandevis livlig. Vid »hamnen» fångas uppmärksamheten av tusentals säckar silvermalm som kommit ned från fjällen och som lagrats här i väntan på utskeppning.

Mayo har för sin tillkomst att tacka den omständigheten att här i trakten världens kanske rikaste silverfyndighet ligger. Men därom vid ett annat tillfälle.

Swan Carlsson.

Modern gruvdrift...

— Forts. från sid. 1. —

skedde ordentligt och att lastarna icke blandade samman skrot och malm.

Det nybyggda sofringsverket i Hermelin i dag producerar lika mycket malm pr skift som hundra man för 30 år sedan. Dessutom är att märka, att malmen blir dels krossad till knytnävsstora bitar och dels ren betydligt renare vid gången över separatorerna.

Rationalisering — tidens lösen.

Det diskuteras i dagarna våldeligen om industriens rationalisering och tillgripandet av alla teknikens hjälpkällor, för att förbilliga produktionen. Nåväl, jag är ingen motståndare till rationaliseringen och den tekniska utvecklingen, men det kvarstår dock en som omkullkunkeligt faktum, att det ej blir arbetareklassen som kommer i åtnjutandet av teknikens framgångar och industriens rationalisering.

Från nationalekonomerna framhålles att ju mer man kan förbilliga produktionen ju större tillgång på arbete skall det bli, därför att billiga varor skola finna ännu flera köpare.

Men den tekniska utvecklingen och rationaliseringen, skapar dock en massa arbetslösa, som sakna köpkraft om varan är aldrig så billig, och man får väl inte tro att de som möjligen bli kvar i det produktiva arbetet, skola konsumera varor utöver behovet, ty det skulle ju vara detsamma som då en duktig mjölkko mjölkar 20 liter mjölk och själv sparkar ut dem.

Om icke de tekniska hjälpmedlen funnos...

I såväl Malmberget som Kiruna råder en omfattande arbetslöshet och man anordnar möten för att söka ta ofta för att diskutera det problemet. Jag kan försäkra er »kamrater», att om gruvbrytningen skulle ske på samma sätt som nu för 30 år sedan, och man skulle bryta den malmkvantitet som i dag brytes med tillhjälp av den tekniska utvecklingens alla hjälpmedel, så skulle det i dag icke finnas en arbetslös person i Norrbotten än mindre i Kiruna och Malmberget.

Det skulle behövas minst 10 000 man i de båda bergen för att bryta den malmmängd som nu brytes om man ej hade tillgång till maskinerna och alla teknikens hjälpkällor. Det nybyggda verket i Hermelin är ett nytt led i den tekniska utvecklingen, som kommer att förbilliga produktionen och öka företagarnas vinst — och öka arbetslösheten. Men ändå önskar jag icke gamla tider åter. Nej, framåt skola vi, fram mot en ny ordning i samhället, som låter alla de arbetande bli ta del av arbetets frukter.

J. W. Kramer.

Tinget i Gällivare.

Vid andra dagens sammanträde behandlades ånyo Johan Johanssons från Storberget mål mot Ytterstforsbolaget. Käranden vilken företräddes av ombud, begärde uppskov med målet måste förklaras vilande för att man skulle kunna få del av kammarrättens utslag. Genom detta skulle man behöva få del av sina egentligen hade till jorden. Det kunde nämligen tänkas sig, att kommun kommit att bestrida nu föreliggande ... att öppna egen process i frågan. Efter överläggning beslöt rätten att saken skulle lämnas den 14 dec.

Ett långvarigt mål är en ödman var stämd för 4:tillverkning renderade »fabrikörens 100 kronors ersättning». Det var sista häften av ett gemensamt brännerei, vara ena kompanjon retan också ganska inblandat i affären. I ett av bodde för tillfället å »frihetspensionärens» i Luleå. Om man som fungerade som försvarsadvokat för honom svarade på domarens fråga om han erkände att »vi få väl höra va' vittnena säjer». Då domaren uppmanade honom att själv säga vad han hade att andraga i målet, gav han beskedet: »Ja, då erkänner ja' väl då. »Advokaten» och hans klient få vid slutsammanträdet veta vad fabriken m. m. kan vara värd.

Eklöfska och Lundströms blimålet får sitt utlätande från rätten vid slutsammanträdet.

Och så var det en rad »fabrikörer» igen. Edvin Engman i Yrtivaara fick sig tillmätt tvåhundra för att han sålt hembränt åt sina medmänniskor. Så kom nära ett tjog hundmål. För ägarna blev det i regel dubbel skatt, plus böter och i några fall uppskov o. s. v.

Ake Larsson i Yrtivaara hade varit i fyllan med ville inte precis vara med i gatöppen, varför det blir att komma igen. Erik Landström i Hakkas böter 20+20 för samma, och Leo Henriksson i Satter likadant. En gammal bekanting vid tingsbordet, Vilhelm Berghäll från Yrtivaara, hade också en trasa med i byken. Vem minns för övrigt ett ting, där inte en Berghäll eller en Adamsson stått vid det stora ekbordet därframme. Sven var nämnda tillfället för sin olika brännvinshistorier, varför honom han även råkat komma i slagsmål med Bäckus. Han ville ... litt ... påstod sig inte hava fått den senare stämningen. Då han nu i alla fall var i farten och hade gott om tid tyckte domaren att han kunde ju svara i målet i alla fall. Och det gjorde Sven efter en del konfererande. Han dömdes att ... kort ... i Malmberget ... fiskeristriktet ... något bättre ... för Sven betala två hundringar för tillaget. Langarhistorien ville han dock inte vara med om. Den var ju för övrigt otrevlig nog, ty han var ju nära att få finna sig i att komma till Gällivare den 20/2 1929 för att då slutna vara för förnyelse.

Lite fortare expedierad blir kanske en Leonard Hallin från Idlån, ty han har fått besked den 20 dec. om vad det kostar att sälja brännvin till bilskare. Ett vittne hade köpt av honom men lappadde sedan bort liten, för vilka han betalt fyra kronor styck. Lite hilligare var Olsson i Aljävaara. Han sade sig nämligen hava avyttrat ett par kvarter för ... Aktagarenas begärde uppskov och den svarande Olsson skall vid laga påföljd inlämna sig den 20/ 1929. En Waarangsk från Tirando ubeblev vid detta ting. En Maria Sofia Johansson från Purnu skall också komma igen en gång, ty hon förklarade inte veta något om förskottet. Men hon lika myckel att göra med som ... Ett vittne hade bränna brännvin. Kommer hon igen den 20 dec.

En J. A. Israelsson i Sammakko skall återkomma i ett mål om redovisning.

Så var det några Sammakkobor, vilka tillsammans svarade i ett fylleriemål. Efter att en stund ha gratat i munnen på varandra erkände de att de blev dömda att möta tjugo kronor per man i böter. Henning Johansson i Yrtivaara fick tvåhundra för hembränt ... Ivar Johansson i Storberget skall komma igen den 20 febr.

Sedan var det ett möte med ... från Aljävaara. Der av ... kommit ... i annan med en s. k. åkrobatiol. Framtiden visar vad det kan kosta. En arbetare i Polcirkeln hade nämligen tagit ... spiritus hade ett 17-års pojke med svarandens farmare med 17 ... Domaren undrade om det icke varo bäst att nedlägga saken ...